

**Karatekin Üniversitesi Pedagojik Formasyon Öğrencilerinin
Öğretmenlik Mesleğini Seçme Nedenlerine İlişkin Görüşlerinin
Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi¹
K. Funda NAYIR* , Pervin Oya TANERİ***

Özet

Öğretmenlik yeni nesillerin yetişmesine, nitelikli insan gücünün yetişmesinde ve toplumun kalkınmasında bireylere yön veren ve toplumu şekillendiren bir meslek olduğu için öğretmen adaylarının bu mesleği neden yapmak istediklerinin ortaya konması oldukça önemli bir konudur. Bunun yanı sıra öğretmenlik mesleği genelde kadın mesleği olarak görülmekte ve bu mesleği kadınların daha çok tercih ettiği düşünülmektedir. Ancak sayısal veriler Türkiye’de kadın ve erkek öğretmen sayısının birbirine oldukça yakın olduğunu göstermektedir. Bu araştırmanın amacı pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşlerini cinsiyet değişkenine göre incelemektir. Araştırmanın çalışma grubunu 2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı’nda Çankırı Karatekin Üniversitesi’nde Pedagojik Formasyon Eğitimi alan ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan 16 kadın 13 erkek oluşturmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiştir. Çalışmada öğretmenlerin görüşleri açık uçlu sorulardan oluşan bir anket ile toplanmıştır. Öğretmenlerden görüşlerini yazılı olarak belirtmeleri istenmiştir. Toplanan veriler içerik analizi ve betimsel analiz yöntemleriyle analiz edilmiştir. Araştırma bulgularına göre kadın öğretmen adayları mesleği seçme nedenlerini sırasıyla kişisel özellikler, çalışma koşulları ve topluma katkı sağlamak olarak belirtirken, erkek öğretmen adayları kişisel özellikler, çalışma koşulları, topluma katkı sağlamak ve hayalini gerçekleştirme gibi nedenlerle bu mesleği seçtiklerini belirtmektedir. Katılımcıların öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşleri incelendiğinde ise her iki grupta mesleğin manevi boyutunun önemli olduğu bunu sırasıyla mesleğin uygulama ve akademik boyutunun izlediği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Pedagojik formasyon, öğretmen adayları, cinsiyet, öğretmenlik mesleğini seçme nedenleri.

**Examining of The Opinions of Karatekin University Pedagogic
Formation Students’ Reasons for Choosing Teaching Profession
According to Gende**

---

¹ Bu çalışma , 15-17 Mayıs 2013 tarihleri arasında düzenlenen Ankara’da düzenlenen III. Uluslararası Eleştirel Eğitim Konferansı’nda bildiri özeti olarak sunulmuştur.

* Yrd. Doç. Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, e-mail: fundanayir@karatekin.edu.tr

* Yrd. Doç. Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, e-mail: oyataneri@karatekin.edu.tr

Abstract

Teaching is one of the professions that leading the individuals and shaping the society during the preparation of the next generations, training qualified human resources, and developing the society. Therefore, revealing why the prospective teachers' want to do this profession is an important issue. In addition, the teaching profession is usually seen as a woman's profession, and it is believed that generally women prefer this profession. However, numerical data show that the numbers of male and female teachers in Turkey are quite close to each other. The purpose of this research is to examine the opinions of the pedagogic formation course students' reasons for choosing teaching profession according to gender. The study group of this research consists of 13 male and 16 female volunteer students from 2012-2013 academic year pedagogical training course at Cankiri Karatekin University. The data were collected using a questionnaire consisting of open-ended questions. Teachers were asked to write down their opinions, and the collected data were analyzed by using content analysis and descriptive analysis. According to research findings, female prospective teachers stated their reasons for choosing the profession are personal characteristics, working conditions and contributing to the society, respectively. On the other hand, male prospective teachers stated that their reasons for choosing the profession are personal characteristics, working conditions, realizing their dream, and contributing to the society. When the views of participants on the teaching profession are investigated the spiritual dimension of the profession seems to be most important for them, and this followed by the implementation and academic dimensions of the profession, respectively.

Key Words: Pedagogical training, prospective teachers, gender, reasons for choosing teaching profession.

GİRİŞ

Öğretmenlik mesleği, nesillerin geleceğe daha emin adımlarla yaklaşmasını sağlayan bilim kültür ve sanat alanlarında gençliğin yetişmesine öncülük eden meslek gruplarının başında gelmektedir. Öğretmen öğrencinin gözünde her davranışı rol model alınan bir kişidir. Bu nedenle öğretmenin gerek bilgi ve tecrübesi gerekse öğrenciye örnek teşkil edecek tavır ve davranışları oldukça önem taşımaktadır. Öğretmen çağın gereksinimlerini görebilen teknolojiyi yakından tanıyan modern insan algısını kendi kişiliğinde sentezleyebilmiş, çağdaşlaşma doğrultusunda eğittiği gencin düşünce ve eylemlerini bu noktada yönlendirecek bir yapıda olmalıdır. Bu noktada öğretmenlik mesleğinin büyük bir özveri ve fedakarlık gerektiren bir meslek olduğu söylenebilir. Bu nedenle öğretmen olmak isteyenlerin öğretmen algısı, kendilerini nasıl bir öğretmen olarak gördükleri ve her şeyden önce bu mesleği niye yapmak istediklerinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Eğitimin en temel ögesi olan öğretmen, ülkenin kalkınmasında, nitelikli insan gücünün yetiştirilmesinde ve kültür ve değerlerin gelecek

kuşaklara aktarılmasında önemli bir rol oynamaktadır (Eskicumalı, 2004). Öğretmenlik mesleğine hazırlık genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon ile sağlanır. Bu nitelikleri kazanabilmeleri için hangi öğretim kademesinde olursa olsun, öğretmen adaylarının yükseköğrenim görmelerinin sağlanması esastır (Ataünal, 1994). Bu nedenle öğretmenin, mesleki açıdan gerekli yeterliklere sahip olması gerekmektedir. Bunun için en başta öğretmenin mesleğine karşı görüşlerinin olumlu olması ve mesleğini sevmesi gerekir. Ancak Eskicumalı (2004)'ya göre son yıllardaki öğretmen yetiştirme uygulamalarıyla öğretmenlik mesleği sıradanlaşmış ve herkesin yapabileceği bir meslek haline gelmiştir.

Öğretmen yetiştirme uygulamalarında yapılan son değişiklikle halen fen edebiyat fakültesinde okuyan öğrenciler ve fen edebiyat fakültesi mezunu olanlar pedagojik formasyon eğitimi alarak öğretmen olabileceklerdir (YÖK; 2012). Eğitim formasyonu bireyin mesleki gelişiminin hangi aşamasında ve nasıl kazanılacağına yönelik bilgi vermektedir (Freiberg ve Driscoll 1992). Öğretmen olmak için sadece iyi bir alan bilgisine sahip olmak yeterli değildir, öğretmenlerin öğretimin nasıl yapılacağı hakkında gerekli öğretim yöntemleri bilgisine de sahip olmaları gerekir. Öğretim bilimi olarak da adlandırılan “pedagoji” öğretmen merkezli bir eğitim sürecidir; öğrenme-öğretme sürecindeki öğrenci-öğretmen etkileşimlerinin tümünü içerir (Çiltaş ve Akıllı 2011).

Pedagojik formasyon ise “eğitim, öğretim verebilmek için sahip olunması gereken biçimlenme ve oluşum olarak” tanımlanabilir. Diğer bir deyişle “Pedagojik Formasyon”, eğitim fakülteleri mezunları dışındaki fakültelerden mezun olanların öğretmen olabilmeleri için Yükseköğretim Kurumu (YÖK) tarafından izin verilen öğretmenlik eğitimi programlarıdır (Dündar & Karaca 2013; Özkan 2012). Dolayısıyla bu uygulamayla fen edebiyat fakültesi mezunlarına öğretmen olabilmek için gerekli eğitimin verilerek eğitim, öğretim verebilmek için gerekli becerilerin kazandırılması hedeflenmektedir. Pedagojik Formasyon eğitim programlarıyla öğretmenlere bilgilerin nasıl öğretileceğine karar verirken, öğrenme deneyimlerini, öğrencilerin bireysel farklılıklarını ve sınıfın ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmaları öğretilmektedir (Çiltaş ve Akıllı 2011).

Öğretmenlik mesleğinin sosyo-ekonomik statüsünün düşük olması (Tezcan, 1992) orta ve alt gelir grubundan bireylerin seçmesine neden olmaktadır (Okçabol ve Gök, 1998). Bununla birlikte öğretmenliğin genelde kadın mesleği olduğu ve kadınlar tarafından daha çok seçildiği düşünülmektedir (Gold, 1996; Tan, 2000). Çünkü küçük çocuklara bir şeyler öğretmek, annelik becerileri ortak beceriler gerektirdiğinden kadınlar bu alanda daha sezgisel davranmaktadır (Gold, 1996). Ancak resmi rakamlar incelendiğinde öğretmenliğin kadın mesleği olmadığı görülmektedir. Şöyle

ki, Türkiye’de 2010 yılında resmi ilköğretim okullarında görev yapan erkek öğretmen sayısı 224.275 iken kadın öğretmen sayısı 233.771’dir. Görüldüğü gibi erkek ve kadın öğretmen sayıları birbirine oldukça yakındır. Dolayısıyla öğretmenlik mesleğinin kadınlar tarafından daha çok tercih edildiğini rakamsal olarak söylemek mümkün değildir.

Alanyazın incelendiğinde öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını cinsiyet değişkenine göre inceleyen araştırmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Araştırmalarda kadınların öğretmenlik mesleğini kadınların daha çok tercih ettiğini gösteren araştırmalar (Erdem ve Anılan, 2000; Ekiz, 2006; Kiraz, Demir, Aksu, Daloğlu ve Yıldırım, 2010; Pehlivan, 2008) olduğu gibi erkeklerin daha çok tercih ettiğini gösteren (Köksalan, İter ve Görmez, 2010) ve erkeklerin öğretmenlik mesleğine karşı daha olumlu tutum gösterdiğini ortaya çıkaran (Eraslan ve Çakıcı, 2011) araştırmalar da mevcuttur.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçme nedenlerine ilişkin araştırmalar incelendiğinde bu nedenlerin özveriden (altruistic) kaynaklanan nedenleri içsel (intrinsic) nedenler ve dışsal (extrinsic) olmak üzere üç kategoride toplandığı görülmektedir. Özveriden kaynaklanan mesleğin toplum için önemli olması ve topluma katkı sağlaması, içsel nedenler öğretmeyi ve çocukları sevme gibi kişisel özellikler ve dışsal nedenler olarak tatilinin bol olması, iş bulma imkanı gibi çalışma koşullarını içermektedir (Chuene, Lubben ve Newson,1999; Kyriacou, Haltgreen ve Stephens,1999).

Araştırmalarda ortaya çıkan bir başka sonuç öğrencilerin öğrenim gördüğü/mezun olduğu bölüme göre, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının farklılaştığıdır. Buna göre; Kimya ve Matematik bölümü formasyon öğrencileri Türk Dili Edebiyatı bölümü formasyon öğrencilerinden, Kimya bölümü formasyon öğrencileri ise Tarih ve Fizik bölümü formasyon öğrencilerinden daha olumlu tutuma sahiptir (Eraslan ve Çakıcı, 2011). Bu araştırma sonucunda Eraslan ve Çakıcı (2011) fen-edebiyat fakültesi öğrencilerinin pedagojik formasyon olarak öğretmen adayı olmak isteme nedenleri derinlemesine araştırılmasını önermişlerdir.

Bu açıklamalar sonucunda bu araştırmanın amacı pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşlerini cinsiyet değişkenine göre incelemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmen olmayı isteme nedenleri nelerdir?
2. Pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu 2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı'nda Çankırı Karatekin Üniversitesi'nde Pedagojik Formasyon Eğitimi alan ve araştırmaya katılmaya gönüllü 16 kadın 13 erkek oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Araştırmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiştir. Çalışmada öğretmenlerin görüşleri açık uçlu sorulardan oluşan bir anket ile toplanmıştır. Anket formları katılımcılara dağıtılarak, görüşlerini yazılı olarak belirtmeleri istenmiştir. Toplanan veriler içerik analizi ve betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Veri toplamak üzere araştırmacılar tarafından bir açık uçlu anket soruları hazırlanmıştır. Ankette, katılımcıların, (1) öğretmen olmayı isteme nedenlerini ve (2) öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmayı sağlayacak sorular yer almıştır. Kadın ve erkek öğretmen adaylarının verdikleri benzer cevaplar gruplandırılarak frekans ve yüzdeleri hesaplanmış, cinsiyet ve öğretmenliği seçme nedeni arasında ilişki olup olmadığına bakılmıştır. Çalışmada kadın katılımcıların öğretmen olmayı isteme nedenlerine ilişkin görüşleri “topluma katkı sağlamak”, “çalışma şartları” ve “kişisel özellikler” ana temalarında; erkek katılımcıların konuya ilişkin görüşleri ise bu temalara ek olarak “hayal kurma” temalarında incelenmiştir. Katılımcıların öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşleri ise mesleğin “manevi”, “uygulama” ve “akademik” boyutu olmak üzere üç tema olarak incelenmiştir. Verilerin analizinde frekans ve yüzde kullanılmıştır.

BULGULAR

Öğretmenlik mesleği ile ilgili görüşlere ilişkin bulgular

Aşağıda Tablo 1'de kadın öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçme nedenlerine ilişkin görüşleri verilmiştir.

Tablo 1. Kadın Öğretmen Adaylarının Öğretmenliği Seçme Nedenlerine İlişkin Görüşleri

Örnek Görüşler	Temalar	Frekans	Yüzde
<i>İnsani ve kültürel değerlerle donatılmış nesiller yetiştirmek</i> <i>Geleceğe katkı sağlamak</i> <i>Kendine güvenen bireyler yetiştirmek</i> <i>İnsanların gelişimine katkı sağlamak</i>	Topluma katkı sağlamak	9	23.7
<i>Şu anki çalışma şartlarımdan daha iyi olması</i> <i>Nöbet olmaması</i> <i>Tatilinin bol olması</i> <i>Kadın için ideal olması/Giriş çıkış saatlerinin belli olması</i>	Çalışma Şartları	11	29
<i>Çocukları sevmek</i> <i>Anlatmayı ve öğretmeyi sevmem</i> <i>Öğrencilere yardımcı olmak</i>	Kişisel özellikler	18	47.3
	Toplam	38	100

Tablo 1'e göre kadın öğretmen adaylarının görüşleri topluma katkı sağlamak, çalışma şartları ve kişisel özellikler temaları altında sınıflandırılmıştır. Toplam 38 görüş incelendiğinde kadın katılımcıların öğretmenliği seçme nedenleri arasında 18 görüş (%47.3) ile kişisel özelliklerin birinci sırada yer aldığı görülmektedir. Bu tema altında yer alan görüşlerden bazıları “*Çocukları sevmek*”, “*Anlatmayı ve öğretmeyi sevmem*” ve “*Öğrencilere yardımcı olmak*” olarak ifade edilmiştir.

Kadın öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçme nedenlerine ilişkin görüşler incelendiğinde ikinci sırada 11 görüş ile (%29) çalışma şartlarının yer aldığı görülmektedir. Bu temaya ait örnek görüşler “*Şu anki çalışma şartlarımdan daha iyi olması*”, “*Nöbet olmaması*”, “*Tatilinin bol olması*” ve “*Kadın için ideal olması ve giriş çıkış saatlerinin belli olması*”dır. Kadın öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçme nedenlerine ilişkin görüşleri incelendiğinde üçüncü sırada 9 görüş (%23.7) ile topluma katkı sağlamak teması yer almaktadır. Bu temaya ait örnek görüşler “*İnsani ve kültürel değerlerle donatılmış nesiller yetiştirmek*”, “*Geleceğe katkı sağlamak*”, “*Kendine güvenen bireyler yetiştirmek*” ve “*İnsanların gelişimine katkı sağlamak*” olarak ifade edilmiştir.

Aşağıda tablo 2’de erkek öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçme nedenlerine ilişkin görüşleri verilmiştir.

Tablo 2. Erkek Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Seçme Nedenlerine İlişkin Görüşleri

Örnek Görüşler	Temalar	Frekans	Yüzde
<i>Mutlu ve doğru tercihlerde bulunabilen öğrenciler yetiştirmek</i> <i>İnsanların yetişmesine katkıda bulunmak</i> <i>Toplumun şekillenmesine katkıda bulunmak</i> <i>Ülkenin geleceğine katkıda bulunmak</i>	Topluma Katkı sağlamak	6	21.4
<i>Kendime zaman ayırabilirim</i> <i>Ailemde öğretmenin çok olması</i> <i>Dershane öğretmenlerinin kazandıkları ücretler</i>	Çalışma Şartları	7	25
<i>Birine bir şey öğretme duygusu</i> <i>İnsanları sevmek</i> <i>Bir grubu sevk ve idare etmek</i>	Kişisel özellikler	11	39.3
<i>Yazılı okumak en büyük hayalim</i> <i>Eleştirdiğim öğretmenlerden daha iyisi olmak için</i> <i>Çocukluğumdan beri istiyorum</i>	Hayalini Gerçekleştirme	4	14.3
	Toplam	28	100

Tablo 2’de görüldüğü gibi erkek öğretmen adaylarının görüşlerinden 11’i (%39.3) kişisel özellikler, 7’si (%25) çalışma şartları, 6’sı (%21.4) topluma katkı sağlamak ve 4’ü (%14.3) hayalini gerçekleştirme temaları altında sınıflandırılmıştır. Kişisel özellikler temasında yer alan örnek görüşler “*Birine bir şey öğretme duygusu*”, “*İnsanları sevmek ve bir grubu sevk ve idare etmek*”tir. Çalışma şartları temasına ait örnek görüşler “*Kendime zaman ayırabilirim*”, “*Ailemde öğretmenin çok olması*” ve “*Dershane öğretmenlerinin kazandıkları ücretler*” olarak ifade edilmiştir. Topluma katkı sağlama temasına ait örnek görüşler “*Mutlu ve doğru tercihlerde bulunabilen öğrenciler yetiştirmek*”, “*İnsanların yetişmesine katkıda bulunmak*”, “*Toplumun şekillenmesine katkıda bulunmak*” ve “*Ülkenin geleceğine katkıda bulunmak*” olarak belirtilmiştir. Son olarak hayalini gerçekleştirme temasına ait örnek görüşler “*Yazılı okumak en büyük hayalim*”, “*Eleştirdiğim öğretmenlerden daha iyisi olmak için*” ve “*Çocukluğumdan beri istiyorum*” şeklinde ifade edilmiştir.

Aşağıda Tablo 3’te kadın öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşleri verilmiştir.

Tablo 3. Kadın Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Görüşleri

Örnek Görüşler	Temalar	Frekans	Yüzde
<i>Özveri isteyen bir meslek</i> <i>Toplumda saygı gören bir meslek</i> <i>Kutsal bir meslektir</i> <i>Olumsuz durumları olumlu şekilde yönlendirebilme yeteneği olabilen mucizevi insanlar topluluğu</i>	Manevi	13	46.4
<i>Çalışma şartları zor olsa da keyifle yapılabilecek bir meslek</i> <i>Güzel ve rahat bir meslek</i> <i>Kadın için ideal bir meslek</i>	Uygulama	9	32.1
<i>Bilgili olan ve bilgiyi uygun yöntem ve tekniklerle öğrencilere sunan kişidir</i> <i>Sürekli kendini geliştirmeyi gerektiren bir meslek</i> <i>Öğretmen bilginin aktarılmasını sağlayan bir araçtır.</i> <i>Aileden sonra çocukların gelişimiyle ilgilenen, onlara doğruyu yanlış gösteren ve toplumun isteklerine göre bireyler yetiştiren, kendine güvenen, özeleştirici yapan, kendini ifade eden, özgün ürünler veren öğretmenlerdir</i>	Akademik	5	17.9
<i>Önceki kadar değerli bir meslek değil</i>	Olumsuz	1	3.6
	Toplam	28	100

Tablo 3 incelendiğinde kadın öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşlerinin mesleğine manevi, uygulama ve akademik boyutu olmak üzere üç tema altında toplandığı görülmektedir. Toplam 28 görüşten 13'ü (%46.4) mesleğin manevi boyutuna, 9'u (%32.1) mesleğin uygulama boyutuna ve 5'i (%17.9) mesleğin akademik boyutuna yöneliktir. Görüşler arasında 1'i (% 3.6) ise mesleğe yönelik olumsuz bir ifadedir. Mesleğin manevi boyutuna ilişkin görüşlere örnek olarak “*Özveri isteyen bir meslek, toplumda saygı gören bir meslek*”, “*Kutsal bir meslektir*” ve “*Olumsuz durumları olumlu şekilde yönlendirebilme yeteneği olabilen mucizevi insanlar topluluğu*” görüşleri verilebilir. Mesleğin uygulama boyutuna ilişkin arasında “*Çalışma şartları zor olsa da keyifle yapılabilecek bir meslek*”, “*Güzel ve rahat bir meslek*” ve “*Kadın için ideal bir meslek*” görüşleri yer almaktadır. Mesleğin akademik boyutuna ilişkin görüşler arasında “*Bilgili olan ve bilgiyi uygun yöntem ve tekniklerle öğrencilere sunan kişidir*”, “*Sürekli kendini geliştirmeyi gerektiren bir meslek*”, “*Öğretmen bilginin aktarılmasını sağlayan bir araçtır*” ve “*Aileden sonra çocukların gelişimiyle ilgilenen, onlara doğruyu yanlış gösteren ve toplumun isteklerine göre bireyler yetiştiren, kendine güvenen, özeleştirici*

yapan, kendini ifade eden, özgün ürünler veren öğretmenlerdir” görüşleri yer almaktadır. Son olarak belirtilen olumsuz görüş ise “Önceki kadar değerli bir meslek değil” şeklinde ifade edilmiştir.

Aşağıda Tablo 4’te erkek öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşleri verilmiştir.

Tablo 4. Erkek Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Görüşleri

Örnek Görüşler	Temalar	Frekans	Yüzde
<i>Saygın bir meslek</i> <i>Değerli bir meslek</i> <i>Önemli bir meslek</i> <i>Kutsal bir meslektir</i>	Manevi	8	34.8
<i>Güçlükler içeren bir meslek</i> <i>Doğru davranışlar sergileyerek insanlara model olunan bir meslek</i> <i>Günümüzde rahat ve çok fazla çalışmadan memur olma yolu olarak algılanıyor</i>	Uygulama	7	30.5
<i>Sürekli kendinizi geliştirmek mecburiyeti</i> <i>Yeryüzündeki her türlü olumsuz hadiselerin kaynağı eğitimsizliktir ve bu boşluğu dolduracak ve problemleri bertaraf edebilecek kişi öğretmendir</i> <i>Çocuğun hayata kazandırılması kendini ispatlamasına yardımcı olan, görgü, gelenek ve siyasal özelliklerin bireylere kazandıran kişiler</i> <i>Toplumdaki bireylerin duygularına, düşüncelerine yön veren , gelecek ve geçmiş ile ilgili planların bireylerde oluşmasını sağlayan bir rehber</i>	Akademik	6	26.0
<i>Değerini yitiren bir meslek</i>	Olumsuz	2	8.7
	Toplam	23	100

Tablo 4 incelendiğinde erkek öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin toplam 23 görüşten 8’ü (%34.8) mesleğin manevi boyutuna, 7’si (%30.5) mesleğin uygulama boyutuna ve 6’sı (%26) mesleğin uygulama boyutuna yöneliktir. Görüşler arasında 2’si (%8.7) ise mesleğe yönelik olumsuz bir ifadedir. Mesleğin manevi boyutuna ilişkin görüşlere örnek olarak “*Saygın bir meslek*”, “*Değerli bir meslek*”, “*Önemli bir meslek*” ve “*Kutsal bir meslektir*” görüşleri verilebilir. Mesleğin uygulama boyutuna ilişkin arasında “*Güçlükler içeren bir meslek*”, “*Doğru davranışlar sergileyerek insanlara model olunan bir meslek*” ve “*Günümüzde rahat ve çok fazla çalışmadan memur olma yolu olarak algılanıyor*” görüşleri yer almaktadır. Mesleğin akademik boyutuna ilişkin görüşler arasında “*Sürekli kendinizi geliştirmek mecburiyeti*”,

“Yeryüzündeki her türlü olumsuz hadiselerin kaynağı eğitimsizliktir ve bu boşluğu dolduracak ve problemleri bertaraf edebilecek kişi öğretmendir”, “Çocuğun hayata kazandırılması kendini ispatlamasına yardımcı olan, görgü, gelenek ve siyasal özelliklerin bireylere kazandıran kişiler” ve “Toplumdaki bireylerin duygularına, düşüncelerine yön veren , gelecek ve geçmiş ile ilgili planların bireylerde oluşmasını sağlayan bir rehber” görüşleri yer almaktadır. Son olarak belirtilen olumsuz görüş ise “Değerini yitiren bir meslek” şeklinde ifade edilmiştir.

Tartışma ve Sonuç:

Pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğini seçme nedenlerinin kadın ve erkek adaylar arasında benzer olduğu görülmektedir. Her iki grupta kişisel özellikler ilk sırada yer almaktadır. Ancak burada sadece öğrencileri ve ders anlatmayı sevme üzerinde durulmuş, öğretmenlik için gerekli olan diğer kişisel özellikler göz ardı edilmiştir. Bu durum Hacıömeroğlu ve Taşkın'ın (2010) Ubuz ve Sarı'nın (2008) araştırmalarıyla benzerlik göstermektedir. Bu araştırmalarda da öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçmede çocukları ve öğretmeyi sevmelerinin önemli olduğu görülmektedir. Özbek'in (2007) araştırmasında da öğretmenlik mesleğini seçmede kişisel faktörlerin ilk sırada yer aldığı ortaya çıkmıştır.

Yine her iki grup da çalışma şartlarının uygunluğu ikinci sırada yer almaktadır. Ancak kadın öğretmen adayları için çalışma şartlarının uygunluğu, kadın için ideal olması ya da giriş çıkış saatlerinin uygunluğu iken, erkek öğretmen adayları için bu konu, dersane öğretmenlerinin kazandıkları ücretler veya ailenin zorlaması olarak belirtilmiştir. Her iki grupta topluma katkı sağlamak üçüncü sırada yer almıştır. Bu durum Boz ve Boz'un (2008) araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Boz ve Boz (2008) araştırmalarında öğretmen adaylarının öğretmenliği seçme nedenlerinde sırasıyla dışsal, içsel ve özveriden kaynaklanan nedenler olarak ortaya koymuştur. Burada dışsal nedenler bir anlamda çalışma koşullarını, içsel nedenler kişisel özellikleri özveriden kaynaklanan nedenler ise topluma katkı sağlamayı ifade etmektedir. Dolayısıyla topluma katkı sağlamak öğretmen adaylarının mesleği seçme nedenleri arasında üçüncü sırada yer almaktadır. Ancak Şaban'ın (2003) ilköğretim öğretmenleriyle yaptığı araştırmada öğretmenliği seçmede topluma katkıda bulunma isteğinin etkili olduğu ortaya çıkmıştır.

Görüşler incelendiğinde erkek öğretmen adayları görüşlerinde “hayalini gerçekleştirmeyi istemek” olarak dördüncü bir tema ortaya çıkmıştır. Genelde kadın mesleği olarak görülen öğretmenlik için kadınların değil de erkeklerin hayal kurması ilginç bir sonuçtur. Katılımcıların

öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşleri incelendiğinde her iki grubunda öncelikli olarak mesleğin manevi boyutuna vurgu yaptığı daha sonra mesleğin uygulama ve akademik boyutunun önemli olduğu görülmektedir.

Araştırma bulgularından da anlaşılacağı üzere hem öğretmen adayları hem de toplum, öğretmenlik mesleğinin yalnızca fiili yanına odaklanmakta, öğretmenliği “yarım gün çalışılan bir meslek” olarak görmekte, öğretmenliğin toplumsal gelişime katkılarını ikinci plana atmaktadırlar. Russel (1996) öğretmenlerin insanları sevmenin yanı sıra insan üstünlüklerini de doğru olarak anlamasının gerekli olduğunu belirtmektedir. Benzer biçimde, Büyükdüvenci (2000) de idealist öğretmenlerin asıl görevinin gençlerin zihinsel gelişimlerine yardımcı olmak olduğunu ileri sürer. O halde, öğretmen adayının kişisel özelliklerinin, topluma katkı sağlama düşüncesinin, mesleğin çalışma şartlarını beğenmesinin, hatta çocukluk hayalini gerçekleştirme düşüncesinin öğretmenlik mesleğini seçmek için önemli fakat yetersiz sebepler olduğu söylenebilir. Bu araştırma, cevaplanması gereken önemli soruları da beraberinde getirmiştir: Mesleğin çalışma saatlerinin uygun olması bu mesleği seçmek için geçerli bir neden midir? Mesleğin gerektirdiği toplumsal sorumlulukları yerine getirebilmek için sadece öğrencileri ve/veya öğretmeyi sevmek yeterli midir? Öğretmenlik yapabilmek için gereken diğer özellikler nelerdir? Öğretmen adayları öğretmenlik mesleğini başarılı bir biçimde yerine getirebilmek için gereken özelliklerin ne kadarını taşımaktadır?

Sonuç olarak denilebilir ki, öğretmen adaylarının kişilik özellikleri ve öğretmenlik mesleğine karşı tutumları ne kadar olumlu olursa olsun, eğer mesleki yeterliklere sahip değillerse başarılı birer öğretmen olmaları zordur. O halde öğretmen adaylarının mesleği seçmeden önce öğretmenlik mesleğini daha iyi tanımaları, öğretmenlerin kişisel özelliklerinin ve yeterliliklerinin eğitim öğretim faaliyetlerinin başarıya ulaşmasında en önemli bileşenlerinden bir olduğunun farkına varmaları ve daha sonra seçim yapmalarını sağlamak için öğretmen yetiştiren eğitimcilerle önemli sorumluluklar düşmektedir.

Bu çalışmada öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçme nedenleri ve mesleğe ilişkin görüşleri cinsiyet değişkenine göre incelenmiştir. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda, öğretmenliğin topluma sağladığı katkı ile ilgili olarak öğretmen adaylarının görüşlerinin incelenmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

Ataunal, A. (1994). *Türkiye’de İlkokul Öğretmeni Yetiştirme Sorunu (1923-1994) ve ABD, İngiltere, Fransa ve Almanya’da ki Çağdaş Uygulama ve Eğilimler*. Ankara: Ders Aletleri Yapım Merkezi Matbaası.

Boz, Y. ve Boz, N. (2008). Kimya ve matematik öğretmen adaylarının öğretmen olma nedenleri, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16 (1), 137-144.

Büyükdüvenci, S. (2000). *Felsefeye Eğitim*. A Yayınevi, Ankara.

Chuene K., Lubben F. ve Newson G. (1999). The views of pre-service and novice teachers on mathematics teaching in South Africa related to their educational experience. *Educational Research*, 41 (1), 23-34.

Çiltaş, A. ve Akıllı, M. (2011). Öğretmenlerin Pedagojik Yeterlilikleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3 ,4, 64-72.

Dündar, H. ve Karaca, E. T. (2013). Formasyon öğrencilerinin ‘pedagojik formasyon programı’na ilişkin sahip oldukları metaforlar. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 19-34.

Eraslan, L. ve Çakıcı, D. (2011). Pedagojik formasyon programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19 (2), 427-438.

Erdem, A. R. ve Anılan, H. (2000). PAÜ Eğitim fakültesi sınıf öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Özel Sayı (IV. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu Bildirileri)*, 15-16 Ekim 1998, Pamukkale Üniversitesi, Denizli, Bildiri, 7, 144–149

Eskicumalı, A. (2004). Eğitim, öğretim ve öğretmenlik mesleği, *Öğretmenlik Mesleğine Giriş* (Ed. Özden, Y.) Ankara, Pegem A Yayıncılık.

Ekiz, D. (2006). Sınıf öğretmenliği mesleğine yönelen adayların profilleri ve geleceğe yönelik beklentilerinin incelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 16 (1), 131-147.

Freiberg, H., & Driscoll, A. (1992). *Universal teaching strategies*. Boston: Allyn and Bacon.

Gold, A. (1996). *(Women and) Educational Management, Gender Equality for 2000 and Beyond Conference*, Ireland.

Hacıömeroğlu, G. ve Taşkın, Ç. Ş. (2010). Fen bilgisi öğretmenliği ve ortaöğretim fen ve matematik alanları (OFMA) eğitimi bölümü Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları, *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (1),77–90.

Kyriacou, C., Haltgreen, A. ve Stephens, P. (1999) Student teachers’ motivation to become a secondary school teacher in England and Norway, *Teacher Development*, 3 (3), 373–381.

Kiraz, E., Demir, C. E., Aksu, M., Daloğlu, A., Yıldırım, S. (2010). Öğretmen adaylarının eğitim görüşlerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi. *Elementary Education Online*, 9 (2), 526 – 540.

Köksalan, B., İltar, İ. ve Görmez, E. (2010). Sınıf öğretmeni adaylarının sosyo-kültürel özellikleri ve lisansüstü eğitim isteklilikleri üzerine bir çalışma (firat, erzincan ve inönü üniversitesi sınıf öğretmenliği (ABD Örneği) *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (3), 277-299.

Okçabol, R. ve Gök, F. (1998). *Öğretmen Profili Araştırma Raporu*, Eğitim Sen Yayınları.

Özbek, R. (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde kişisel, ekonomik ve sosyal faktörlerin etkililik derecesine ilişkin algıları, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (1), 145-159.

Özkan, H.H. (2012). Öğretmenlik formasyon programındaki öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının incelenmesi (SDÜ Örneği), *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13,2, 29 – 48.

Pehlivan, K. B. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının sosyo-kültürel özellikleri ve öğretmenlik. Mesleğine yönelik tutumları üzerine bir çalışma, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (2), 151 – 168.

Russel, B. (1996). *Eğitim Üzerine*. (Çev. Bezel, N.). Say Yayınları, İstanbul.

Şaban, A. (2003). A Turkish profile of prospective elementary school teachers and their views of teaching. *Teaching and Teacher Education*, 19(8), 829-846.

Tezcan, M.(1992). *Eğitim Sosyolojisi*. Zirve Ofset. Ankara

Tan, M. (2000) *Eğitimde Kadın-Erkek Eşitliği ve Türkiye Gerçeği: Kadın-Erkek Eşitliğine Doğru Yürüyüş: Eğitim, Çalışma Yaşamı ve Siyaset*. İstanbul:TÜSİAD:21-111.

Ubuz, B. ve Sarı, S. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğini seçme nedenleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(2), 113–119.

YÖK. (2012). Yüksek Öğrenim Kurumu, 03.05.2012 tarihli basın açıklaması (06.01.2013 tarihinde <http://www.memurum.biz/2012/05/mezun-ve-ogrenimi-devam-eden-ogrenciler-pedagojik-formasyon-alabilecek.html> internet sitesinden indirilmiştir).

www.tdk.gov.tr (Erişim tarihi: 06.01.2013)